

روش اسلام در مواجهه با سنتهای اجتماعی

یک عضو پژوهشگاه حوزه و دانشگاه با تشریح سه روش اسلام در برخورد با سنتهای اجتماعی تأکید کرد: اسلام سنتهایی که دارای محاسن و مصالح اجتماعی بوده اند، را تأیید می کند.

یک عضو پژوهشگاه حوزه و دانشگاه با تشریح سه روش اسلام در برخورد با سنتهای اجتماعی تأکید کرد: اسلام سنتهایی که دارای محاسن و مصالح اجتماعی بوده اند، را تأیید می کند. حجت الاسلام مسعود آذربایجانی، عضو پژوهشگاه حوزه و دانشگاه در گفتگو با خبرنگار مهر، در مورد نسبت سنتهای اجتماعی با دین گفت: به نوعی می توان گفت که دین یکی از سنتهای اجتماعی است و بخشی از آن سنتهایی که امروز فرهنگ را تشکیل می دهد شامل باورها و ارزشهای اخلاقی و دینی است.

وی تأکید کرد: دین به سه گونه با این سنتهای اجتماعی پایدار برخورد می کند؛ یک دسته از آنها را به صورت کامل تأیید می کند مثل زمانی که اسلام در عربستان ظهور کرد مواردی از معاملاتی که متداول بود را پذیرفت و یا تأکید بر بخشش و سخاوتمندی و احترام به مهمان که از سنتهای اخلاقی عرب جاهلی بود، آن را می پذیرد.

این پژوهشگر افزود: دسته دوم سنتهای است که مخالف با مبانی اسلام است که به صورت جدی اسلام آن را کاملاً رد می کند، مانند بت پرستی و شرک و آنچه که در رابطه انسان با خدا بود و یا درباره روابط اجتماعی و برخی از مسائل نکاح مثل نکاح شکار و... اینها را به طور کلی کنار گذاشته و با آن مقابله کرد.

حجت الاسلام آذربایجانی تصریح کرد: دسته سوم، سنتهایی اجتماعی است که اسلام به تدریج آن را تغییر می دهد و جایگزین می کند و یا اصلاح و تکمیل می کند، مثلاً یکی از سنتهای عرب جاهلی شرابخواری بود که اسلام به صورت مستقیم و در ابتدا با آن مقابله نکرد بلکه برای اینکه جامعه پذیری به وجود آید ابتدا می فرماید که در هنگام نماز شراب نخورید و در مرحله دوم می گوید این شراب با اینکه منافعی دارد اما مضرات و گناهش بیشتر است و در مرحله آخر به طور کلی شرابخواری را منع و حرام می کند.

وی افزود: همچنین دین اسلام در رابطه با برخی از سنتهای اجتماعی به صورت اصلاح و تکمیل برخورد می کند مثل مراسم عبادی حج که بخشی از آن را مثل طواف گرد خانه خدا می پذیرد اما اسلام برخی از رفتارهای آنها را در این حوزه منع کرد مثل برهنه شدن و رقص و سوت زدن و... را کنار زده و یک مناسک عبادی خالص را ترویج می کند.

عضو پژوهشگاه حوزه و دانشگاه یادآور شد: البته در برخی از موارد حتی می بینیم خداند به خود پیامبر اکرم(ص) این مأموریت را واگذار می کند که این غل و زنجیرهایی که مانع کمال مردم است را بردارد ولو اینکه برای پیامبر(ص) فشار باشد. مثلاً در آن زمان فرزندخوانده را مثل فرزند می دانستند اما برای اینکه این رسم و سنت را در جامعه بردارد خداوند فرمان می دهد باید با همسر فرزندخوانده خود بعد از اینکه طلاق گرفت، ازدواج کنی تا مردم بفهمند فرزند خوانده مثل فرزند نیست. گاهی این برخوردها به این شدت بوده است. قرآن و اسلام با سنتهای نابجا مقابله می کند ولو اینکه از لحاظ عاطفی برای پیامبر(ص) هم سخت باشد.

وی در ادامه تأکید کرد: اسلام هم وقتی به سرزمین های دیگر مثل ایران آمد، این برخوردهای سه گانه را با سنتهای اجتماعی داشته است؛ اسلام با بخشی از این سنتهای اجتماعی مقابله می کند مثل سنت آتش پرستی که در بین مردم بوده است یا این آتشکده ها را تخریب می کنند و یا تغییر کاربری می دهند و یا معبدهایی که وجود داشته با آنها ممانعت می کند چون به معنا شرک بوده و با اصل آئین توحیدی سازگار نبوده است.

حجت الاسلام آذربایجانی در پایان یادآور شد: اما گاهی مخالفت جدی با برخی از سنتهای اجتماعی از سوی اسلام نمی بینیم بلکه گاهی زمینه های تأیید را هم می بینیم مثل آئین نوروز و جشنهایی که مشابه آن بوده است و در برخی از روایات مضامینی مثل اینکه «نوروزینا کل يوم«؛ یعنی خداوندا همه روزهای ما را نوروز قرار بده. در واقع اسلام سنتهایی که دارای محاسن و مصالح اجتماعی بوده اند را تأیید می کند.